



duurzaamplus.nl

zelfstandig, onafhankelijk en ter zake

Voor duurzaam bankieren crisismaatregelen niet doeltreffend

Door Désirée Crommelin, 02/02/2015



VOOR DUURZAAM BANKIEREN CRISISMAATREGELEN NIET

DOELTREFFEND. “Het oplossen van de grote wereldvraagstukken zoals klimaatverandering is afhankelijk van hoe de economie is ingericht. Zonder het aanpassen van de financiële sector kun je die grote vraagstukken niet aanpakken.” betoogt Ben Verleg van Verleg Research & Consultancy in zijn boek *Duurzaam bankieren*. In dit boek met de veelzeggende ondertitel *Waarom de crisismaatregelen niet doeltreffend zijn* analyseert hij de huidige crises en de gevolgen ervan op People, Planet & Profit en werpt een blik vooruit op het nieuwe bankieren. Zijn analyse en visie worden geïllustreerd door bijdragen van gastcolumnisten*, sommigen afkomstig uit de bancaire sector.

Ons kent ons

Illustratief voor de beslotenheid van de financiële sector noemt Ben Verleg de te innige banden tussen belanghebbenden. “Zo onderhandelen nu nog ambtenaren van het ministerie van Financiën over de beursgang van de staatbank ABN AMRO met hun vroegere baas op dat departement, die nu CEO is van

deze bank. Ook het hoofd van de toezichthouder op deze deal, De Nederlandse Bank werkte onder deze minister op het ministerie! Hoezo onafhankelijk?"

Niet doeltreffend

De conclusie van de onderzoeker die in 2012 promoveerde op *Zingeving in besluitvorming* is, dat de crisismaatregelen kortetermijn symptoombestrijding zijn. "Deze maatregelen gaan ten koste van de grote wereldomvattende vraagstukken zoals de klimaatverandering en de groeiende kloof tussen arm en rijk. Maar ook dichterbij huis ten koste van Nederlandse burgers en ondernemers – de belastingbetaler van wie het geld voor deze crisismaatregelen gebruikt werd. Toppunt vind ik wel, dat de maatregelen het onderliggende, gedateerde financiële systeem in Nederland van banken, verzekeringsmaatschappijen en pensioenfondsen ook nog eens in stand houden, niet veranderen." Verleg vindt dat het de hoogste tijd is, dat andere disciplines hun licht laten schijnen over de stand van zaken en niet alleen die sector zelf. Hij geeft als onderzoeker ruiterslijk toe, dat zijn uitgangspunt voor het onderzoek niet duurzaamheid was; meer nieuwsgierigheid als veranderdeskundige naar of al die crisismaatregelen hout snijden. Of ze iets echt veranderen in de sector.

Ontwikkelen of remmen

"Tijdens mijn onderzoek sprak ik veel mensen in de sector. Het trof me dat sommigen gedemotiveerd raken door als sector steeds negatief in het nieuws te zijn en daar in hun dagelijkse leven op worden aangesproken. Zij willen wèl duurzaam bankieren en zoeken binnen de bank naar dié missie en dus naar zingeving in hun werk." Zijn onderzoek werd voor Verleg een omzien in een toenemende verbazing. Zeker toen hij halverwege het onderzoek zelfs vastliep. In zijn genoteerde zoektocht beluister je dat deze crisismaatregelen om de financiële sector te redden, zelfs grote kansen laten liggen! "Onze minister van Financiën, Jeroen Dijsselbloem, nu nog eigenaar van twee staatsbanken, kiest in plaats van *voor stakeholder value* – dus voor de maatschappelijke en langetermijn waarde en te investeren in innovatie en verduurzaming van de reële Nederlandse economie – voor het kortetermijn denken van de financiële sector zelf en dus voor zijn *shareholder value!*"

Crisismaatregelen om de financiële sector te redden laten grote kansen liggen!

Crisismaatregelen

"Want op welke crisis zijn die maatregelen nu eigenlijk gericht? Niet op die van klimaatverandering of biodiversiteit noch op die van schaarste in grondstoffen. Nee, alleen maar op de duurzaamheid in zin van de bestending van een gedateerd bancaire systeem. Dat steekt je als burger, belastingbetaler en binnenkort kiezer." Want zo leert de ervaring van duurzame mkb-ers, de bank heeft geen interesse meer om hen in de reële economie te financieren. "Een bank als Triodos vertelde bijvoorbeeld dat een lening tot 150.00 euro de bank geld kost. Voor andere banken ligt die grens nog hoger

tot vijf ton. Het wordt zo steeds lastiger om financiering voor nieuwe initiatieven te verkrijgen.”

Nutsbanken

Verleg voorspelt dat de banken zoals we ze nu kennen hun langste tijd gehad hebben, inclusief groene banken als Triodos en ASN. “Die zijn net zo hoe een deel van het huidige systeem! Er gaan nu stemmen op om het betalingsverkeer in handen te geven van de staat en het zo onafhankelijk te maken van de systeembanken.” Maar het kan ook zijn, zo verwacht hij, dat banken zichzelf moeten opsplitsen in nutsbanken voor de reële economie en zakenbanken voor de risicovolle virtuele economie. Dat moet wel op korte termijn gebeuren, nu blijkt dat met al die crisismaatregelen van binnenuit en van buitenaf door de overheden na hun reddingspogingen opgelegd, het systeem steeds meer in zichzelf opgesloten raakt. Nieuwkomers – kleinere banken of banken met nieuwe duurzame doelstellingen of concepten worden buiten gesloten, omdat zij aan die regels moeten houden en dat niet willen of kunnen. “Zo ontwikkel je onze economie niet, maar rem je die.”

Het financiële systeem raakt steeds meer in zichzelf opgesloten

Neushoorn

“Het gedrag in de financiële sector doet me denken aan de jacht op neushoorns in zuidelijk Afrika. In 2013 zijn er bijna meer neushoorns door stropers gedood dan er geboren zijn. De groei van de stroperij is net zo exponentieel als de groei in de financiële sector in de afgelopen jaren. Ook deze stropers gaat het om de winst op korte termijn. Zij nemen grote risico's en hechten geen belang aan continuïteit of aan de effecten van hun handelen op anderen.”

Het nieuwe bankieren

Op dit moment zie je twee gescheiden werelden naast elkaar ontstaan: die van traditionele financiële sector en die van de nieuwe maatschappelijke ontwikkelingen als deeleconomie en kleinschaligheid met ondernemers, die geld zoeken en vinden. De laatstgenoemden zijn initiatieven vanuit de samenleving zelf, waar men zelf greep wil houden op zijn doelstelling. “Het is overduidelijk een reactie op het verlies aan vertrouwen in die grote banken, die maar wat doen met ons geld.” Klanten, spaarders, duurzame of jonge ondernemers vinden wegen om het systeem te ontlopen met nieuwe concepten van delen, ruilen en samen investeren of financieren. Denk daarbij aan delen met FLOW2, crowdfunding met Rockstart of Oneplanetcrowd, aan coöperatieve financiering via Insparco of aan impact-investeringen bij Pymwymic. Het wij-gevoel van verantwoordelijkheid nemen en afleggen en onderling vertrouwen spelen hier een grote rol. Partijen zijn er flexibel en transparant. Deze vormen van duurzame financiering zullen alleen maar groeien. “Ik vermoed dat de banken eieren voor hun geld kiezen en met deze nieuwe partijen gaan flirten om samen te werken of

om ze over te nemen. En vlak grote niet-bancaire partijen niet uit: Google, Apple en Facebook hebben ook plannen straks betaal- en financieringsdiensten aan te bieden”

Zoals niet elke jager een stroper is, is niet elke bankier een graaier

Zingeving

Verleg ziet duurzaam bankieren als drieledig: het is gericht op het interne beleid van de bank – van HR tot en met kantoorbenodigdheden. In de tweede plaats gericht op het eigen product van de bank door in verduurzaming van de economie te investeren en bijvoorbeeld financiering van vervuilende fossiele brandstoffen af te bouwen. En tenslotte richt het zich op de bestendigheid van de bank zelf. “Zo kunnen banken in de samenleving van de toekomst met haar innovatieve, circulaire en duurzame economie weer dienstbaar zijn en een belangrijke maatschappelijke rol vervullen. “Dan dragen zij bij aan hun eigen echte duurzaamheid, oftewel hun toekomstbestendigheid, door investeringen in komende economische ontwikkelingen. Daarmee bieden zij zingeving aan hun medewerkers, die weer trots kunnen zijn op hun werk bij de bank.”

Gedragsverandering

“Er is geen keuze noch uitstel. De samenleving eist het en de klimaatverandering in de breedste zin vraagt financiering voor doeltreffende oplossingen wereldwijd.” Banken moeten bij Verleg niet aankomen met: “Dat doen we al!” Met een diepe zucht “Dat is kul! Er rust in die wereld nog steeds een taboe op duurzaamheid met zo’n houding van: daar valt toch niets mee te verdienen!” Het tegendeel is waar. Volgens de Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling (VBDO) steeg het marktaandeel van duurzaam beleggen in 2013 naar 9,6 procent van de totale markt voor beleggingsproducten. Ook Verleg hoorde tijdens zijn rondgang veel verhalen en ervaringen van mensen die wèl willen verduurzamen. “Zodra zij bij hun Raad van Bestuur begonnen over, ‘dat er met het voortgaan op de bekende weg veel geld verspild werd’, bleek verduurzaming van het beleid plotseling wel te kunnen. Gedragsverandering is moeilijk, maar mogelijk en gaat ook op dat niveau blijkbaar via de portemonnee.”



Het boek *Duurzaam bankieren. Waarom de crisismaatregelen niet doeltreffend zijn* is te bestellen via [Ben Verleg](#)

** Adriaan Bekman, Aart Bontekoning, Tony de Bree, Herman Gels, Martijn Jeroen van der Linden,
Rudy Snippe en Owen de Vries*

Désirée Crommelin
© duurzaamplus.nl